

از آنچه کرده‌ای عذرخواهی نکن

محمود درویش

برگردان:

محمد حمادی

شعر جهان

موسسه‌ی انتشارات بوتیمار

((من در دو مکان به دنیا نیامدم، اما توان آن را دارم در بیش از یک مکان بمیرم. همچنین توان آن را دارم در هر شعری زاده شوم و بمیرم. این همان آزادی من است، پس چرا باید مکان جغرافیایی تولدم در تضاد با این آزادی باشد؟))

محمود درویش

فهرست

مقلمه ۶

دو هم‌اندیشی یا توالی سرنوشت‌ها: ۱۰

در رغبت آهنگ ۱۱

آهنگ، مرا برمی‌گزیند ۱۱

حکمت محکوم به اعدام را دارم ۱۳

روزی دگر خواهد آمد ۱۵

و من، اگر چه آخرین بودم ۱۷

در خانه‌ی مادرم ۱۹

از آنچه کرده‌ای، عذرخواهی نکن ۲۱

در چنین روزی ۲۳

بر زمین بگذار، اینجا، و اکنون ۲۵

اگر تنها برگشتی ۲۷

از چاه عذرخواهی نکردم ۲۹

پرچمی در باد نیست ۳۱

اسب از قصیده افتاد ۳۳

برای سرزمین مان ۳۵

ما را سرزمینی ست ۳۷

چیزی نیست، جز نور ۳۹

محبوب، گل‌های شقایق چکید ۴۱

در قدس ۴۳

با غیابش، تصویرش را ساختم ۴۵

چهارشنبه، جمعه، شنبه ۴۷

دو درخت زیتون ۴۹

به پشت سر نمی‌نگرند ۵۱

نیرسیدند: در پس مرگ چیست؟ ۵۳

کشته‌هایی گمنام ۵۵

سرو شکست ۵۷

مردی و بچه آهوئی در باغ ۵۹

این است فراموشی ۶۱

فراموش خواهی شد، انگار که نبوده‌ای ۶۳

من اما، به اسمم می‌گویم ۶۶

رؤیا، چیست؟ ۶۸

اکنون، به وقت بیداری، به یاد آر ۷۰

سایه ۷۲

چیزی دلخواهم نیست ۷۴

او آرام است، و من نیز چنین‌ام ۷۶

توصیف ابرها ۷۸

جمله‌ای اسمیه است ۸۱

هر آنچه خواهی، بگو ۸۳

تاریخ را شعر ننویس ۸۵

چه خواهد ماند؟ ۸۷

نامت را نمی‌دانم ۸۹

او در شب ۹۱

به وقت انتظار ۹۳

اگر غیر از خودم بودم ۹۵

تونس را سپاس ۹۷

در سالن متروک تئاتر شهر، صندلی‌ای دارم ۹۹

در دمشق ۱۰۱

در مصر ۱۰۳

السَّيَّاب را به یاد می‌آورم ۱۰۵

II راه ساحل ۱۰۷

III نه آن‌سان که گردشگر خارجی عمل می‌کند ۱۱۱

IV بیتی از شعر است / خانه‌ی مرد جنوبی ۱۱۵

V چونان رویدادی اسرارآمیز ۱۲۱

VI مرد کرد را سرزمینی جز باد نیست ۱۲۷

مقدمه

محمود درویش شاعری شناخته شده از فلسطین است که در بین شاعران عرب به جایگاه ویژه‌ای دست یافته است. متولد [۱۹۴۲] در روستای «البروه الجلیله» در شرق عکا واقع در فلسطین می‌باشد. و از کودکی با قضیه جنگ و سرگردانی ناشی از خانه به دوشی دست و پنجه نرم کرده است. او شاعری ساختارگراست که در عین پای بندی‌اش به واژه چینی و فرم، چنان با مهارت اطلاعات کمال یافته و حس انسان دوستانه‌اش را در شعر تزریق می‌کند که مخاطب با خواندن هر سطر شیفته‌تر و تشنه‌تر می‌شود در عین اینکه از شعر پیشکسوتان خویش نیز توشه برداشته و با جریان تاریخی و سیاسی جهان بیگانه نیست.

محمود درویش در صدر شاعرانی قرار می‌گیرد که با حضوری خلاق و تاثیرگذار در نقشه شعر عربی معاصر سرآمد شده است، او

از یک سو توانست بالاترین مراتب غنائی در شعر را به منصفه ظهور برساند و از سوی دیگر و در راستای جهت قبلی از آگاهی تکامل یافته‌ای نسبت به تجربه شاعران پیشگام در این عرصه برخوردار شود. و همین‌طور توانست با شاعرانگی خود در زمینه نوگرایی و بکارگیری عناصر فنی در شعر تفعيله که آن را هویتی غیر قابل تغییر برای زیبایی شعر می‌دانست، فراروی کند. مضافاً اینکه شعرهایش با موضوعات و مسائل داغ ملی میهنی که در گفتمان شعری‌اش نمود یافتند گره خوردند و از او شاعری مردمی ساختند که همدم وجدان بیدار آزادیخواهان جهان گردد.

از محمود درویش آثار زیادی بر جا مانده است، که برخی از مجموعه شعرهای او عبارتند از:

- برگ‌های زیتون

- عاشقی از فلسطین

- انتهای شب

- معشوقه‌ام از خواب بر می‌خیزد

- گنجشکان در الجلیل می‌میرند

- تو را دوست می‌دارم یا تو را دوست نمی‌دارم

- تلاش شماره هفت

- آن عکس اوست و این خودکشی عاشق است

- عروسی‌ها

- ستایش سایه بلند

- او ترانه‌یی ست، او ترانه‌یی ست

- آنچه را می‌خواهم می‌بینم

- یازده ستاره

در مجموعه پیش رو درویش با اشارات تاریخی و سیاسی و روان شناختی، بار تاویلی اشعارش را افزایش داده و مخاطبین خود را از مخاطب خاص به عامه مردم و افراد سیاسی و تحصیلکرده و جامعه‌شناس افزایش داده است و با بکارگیری تمام قواعد بلاغی و معنایی، مجموعه اشعاری قوام یافته و جهان شمول درجریده خود ثبت نموده است. او سعی کرده از یک سطح خاص فراتر رود و با مورد خطاب قرار دادن خود و دیگری، تصویرش، سایه، شبخ و آینه‌اش به انضمام پرسش و پاسخ‌های طرح شده به خلق شبکه‌ای از روابط دست می‌زند که پس و پیش این روابط را در تمام مجموعه‌های شعری او می‌توان دید که چگونه زنجیره‌وار و پیوسته است و چگونه درد انسان بودن از شعری به شعر دیگر تسری می‌یابد.

محمد حمادی

اهواز - تابستان ۱۳۹۵